

ΙΑΛΥΣΟΣ
IALYSOS

ΡΟΔΟΣ / RHODES

ΙΑΛΥΣΟΣ
IALYSOS

ΡΟΔΟΣ / RHODES

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ & ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
ΖΑΡΙΦΟΠΟΥΛΟΣ ΜΙΝΩΣ - OFFICE COM.
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΒΙΒΛΙΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ Α.Ε.Π.Ε.Ε.

GENERAL SUPERVISION: PUBLICATIONS DEPARTMENT
DESIGN & LAYOUT: ZARIFOPOULOS MINOS - OFFICE COM.
PRINT: BIBLIOSYNERGATIKI S.A.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ INFORMATION

T: 22410 92202, 75674

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ - HELLENIC REPUBLIC
Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού
Ministry of Culture & Tourism

2011 © ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ
2011 © ARCHAEOLOGICAL RECEIPTS FUND
www.tap.gr

Χρηματοδότηση έκδοσης: ΟΠΑΠ Α.Ε.
Edition sponsored by ΟΠΑΠ S.A.

108 IAL

www.visitgreece.gr

ΙΑΛΥΣΟΣ IALYSOS

Η Ιαλυσός ήταν μία από τις τρεις αρχαίες ονομαστές πόλεις της νήσου Ρόδου. Στην ευρύτερη περιοχή της τα ίχνη κατοίκησης ανάγονται στο τέλος της 3ης χιλιετίας π.Χ.· έχουν αποκαλυφθεί επίσης οικισμοί και νεκροταφεία της μινωικής-μυκηναϊκής εποχής. Αργότερα, κατά τους ιστορικούς χρόνους, η επικράτεια της πόλης απλωνόταν σε όλο το βόρειο τμήμα του νησιού. Η ακριβής θέση ωστόσο της ίδιας της Ιαλυσού στα αρχαϊκά και τα κλασικά χρόνια δεν είναι γνωστή· πιθανώς η «πόλις» αποτελούνταν από αγροτικούς οικισμούς με κοινή οργάνωση και κοινή ακρόπολη στο λόφο του Φιλερήμου.

Ialysos was one of the three famous ancient cities on Rhodes. In the surrounding area remains of occupation have been found going back to the end of the 3rd millennium BC and there are also settlements and cemeteries dating from the Mycenaean-Minoan period. Later, during historical times, the authority of the city extended over the entire north part of the island. The precise location of Ialysos itself in Archaic and Classical times is unknown, however; the "city" probably consisted of rural settlements sharing a common organisation and a common acropolis on the hill of Philerimo.

Τα μέχρι σήμερα γνωστά οικοδομικά λείψανα της αρχαίας Ιαλυσού βρίσκονται κυρίως πάνω στο λόφο του Φιλερήμου, ο οποίος ονομάστηκε έτσι στα βυζαντινά χρόνια. Η αρχαιότερη γνωστή ονομασία του ήταν Αχαΐα, κι αυτό αποτελεί μια ακόμη μαρτυρία για την παρουσία στην περιοχή των Ελλήνων της μυκηναϊκής εποχής. Ο Στράβωνας ονομάζει το λόφο Οχύρωμα. Πράγματι το ύψωμα χρησιμοποιήθηκε ανέκαθεν ως οχυρό, και συγχρόνως ως χώρος λατρείας.

Από την ακρόπολη της Ιαλυσού κατά την ύστερη κλασική και ελληνιστική περίοδο έχουν σωθεί η δωρική κρήνη και η θεμελίωση του ναού του Διός και της Αθηνάς Πολιάδος.

Η δωρική κρήνη βρίσκεται στην απότομη νότια πλαγιά, σ' ένα μικρό πλάτωμα του κατακόρυφου σχεδόν βράχου. Είναι κτισμένη από πωρόλιθο, σε μορφή στοάς. Αποτελείται από μια κλειστή δεξαμενή, μια δεύτερη ανοικτή δεξαμενή με έξι πεσσούς κι ανάμεσά τους στηθαία, και τη στοά-πρόσοψη με έξι δωρικούς κίονες. Επάνω στα στηθαία κρουνοί σε σχήμα λεοντοκεφαλής διοχέτευαν το νερό στο δάπεδο της στοάς. Στον τρίτο πεσό υπάρχει επιγραφή των ύστερων ελληνιστικών χρόνων, με τις κυρώσεις που επιβάλλονταν σε όσους βεβήλωναν την ιερότητα της κρήνης.

Τα λείψανα του ναού του Διός και της Αθηνάς Πολιάδος βρίσκονται στο ψηλότερο σημείο του λόφου του Φιλερήμου. Πρόκειται για ναό πώρινο, τετράστυλο αμφιπρόστυλο δωρικού ρυθμού. Στο βόρειο άκρο του σηκού σώζεται η θεμελίωση του λατρευτικού αγάλματος.

Αρχιτεκτονικά μέλη του αρχαίου ναού έχουν χρησιμοποιηθεί για την κατασκευή της τρίκλιτης παλαιοχριστιανικής βασιλικής που χτίστηκε στην ίδια θέση κατά τον 5ο ή 6ο αι. μ.Χ. Σήμερα σώζεται το βαπτιστήριό της στο χώρο του νότιου κλίτους. Το βαπτιστήριο έχει σχήμα σταυρού με καμπύλες τις απολήξεις των τεσσάρων κεραιών και φέρει εσωτερική επένδυση από μαρμαρίνες πλάκες. Το βόρειο κλίτος της βασιλικής, που βρίσκεται ακριβώς επάνω στον αρχαίο ναό, επισκευάστηκε στη βυζαντινή περίοδο και αποτέλεσε μονόχωρο ναό.

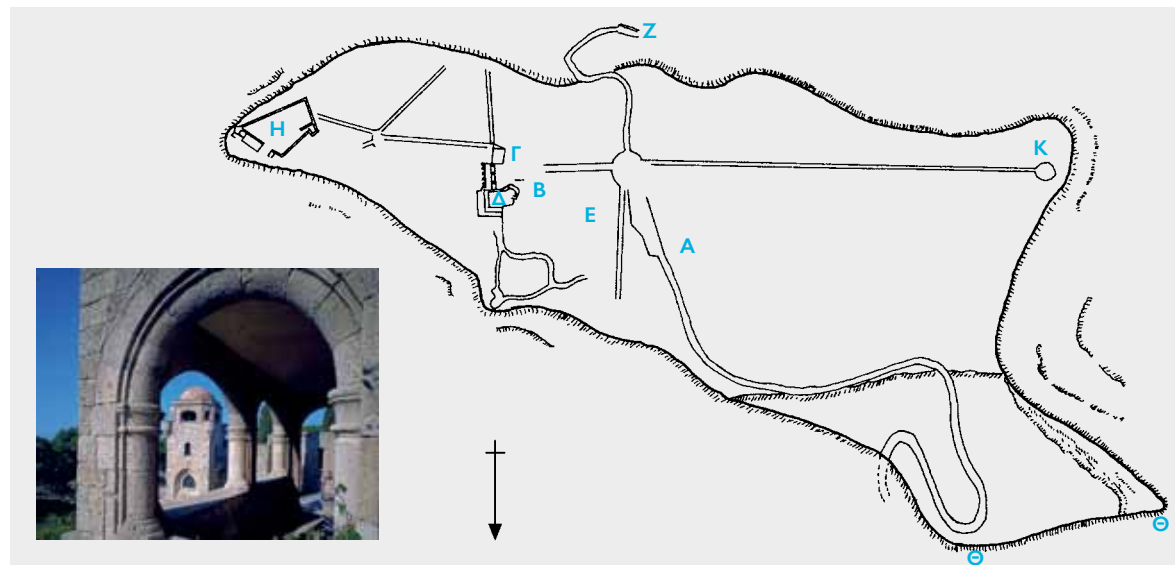
Της ίδιας εποχής φαίνεται ότι ήταν το μικρό μονόχωρο εκκλησάκι του Αϊ-Γιώργη του Χωστού, που βρίσκεται δυτικά του αρχαίου ναού. Κατά το 15ο αι. οι τοίχοι καλύφθηκαν με τοιχογραφίες στις οποίες απεικονίζονται τα Θεία Πάθη και ο Βίος της Θεοτόκου, αλλά και μια σειρά ιπποτών με τους προστάτες αγίους τους. Οι τοιχογραφίες, αν και δυτικότερες, είναι επηρεασμένες από τη βυζαντινή ζωγραφική παράδοση. Δυτικά της πλατείας που έχει δημιουργηθεί για τους επισκέπτες έχει ανασκαφεί το καθολικό ενός μονα-

στηριακού συγκροτήματος του 10ου αι. μ.Χ., ένας τρίκλιτος σταυροειδής εγγεγραμμένος ναός με τρεις κόγχες και τρούλο στηριγμένο σε τέσσερις κίονες.

Ανάμεσα στα λείψανα της βυζαντινής περιόδου περιλαμβάνονται και τα ερείπια της βυζαντινής οχύρωσης του Φιλερήμου. Στην ανατολική άκρη του πλατώματος της κορυφής έχει αναστηλωθεί ολόκληρο φρουριακό συγκρότημα, που είχε επισκευαστεί και χρησιμοποιηθεί και κατά την ιπποτική περίοδο.

Στο χώρο του μονόχωρου βυζαντινού ναού κατασκευάστηκε κατά το 14ο αι. η ιπποτική εκκλησία, που αποτελούνταν αρχικά από δύο εξαγωνικά παρεκκλήσια. Στα τέλη του 15ου αι. τροποποιήθηκε, διατηρώντας όμως την ιδιομορφία του διπλού σχήματος, λόγω του ότι η εικόνα της Παναγίας του Φιλερήμου λατρευόταν από ορθόδοξους και καθολικούς.

Κατά την περίοδο της ιταλοκρατίας (1912-1945) κατασκευάστηκε ένας «Γολγοθάς», δηλαδή μια σειρά από προσκυνητάρια με ανάγλυφες παραστάσεις των Παθών, που οδηγεί από την πλατεία προς τη δυτική άκρη του πλατώματος του Φιλερήμου.

- A. Βυζαντινό μοναστήρι **Byzantine monastery**
 B. Ερείπια αρχαίου ναού **Ruins of the ancient temple**
 Γ. Λείψανα βαπτιστηρίου παλαιοχριστιανικής βασιλικής **Ruins of the baptistery of the Early Christian basilica**
 Δ. Ιπποτική εκκλησία και μοναστήρι **Church and monastery of the Knights**

The building remains of ancient lalysos discovered to date are mainly on the Philerimo hill, which was given this name in Byzantine times. Its earliest known name was Achaia, which is further evidence for the presence of Greeks in this area during the Mycenaean period. Strabo calls the hill Ochyroma ("Fortification"). From very early times the hill was, in fact, used as a strong point and also as a place of worship.

Late Classical and early Hellenistic remains preserved on the acropolis of lalysos include a Doric fountain-house and the foundations of the temple of Zeus and Athena Polias.

The Doric fountain is on the steep south side of the hill, on a small plateau in the almost vertical rock-face. It takes the form of a stoa constructed of poros, and comprises a closed cistern, a second, open cistern with six pillars, linked by closure slabs, and a facade in the form of a stoa with six Doric columns. Waterspouts in the form of lion's heads, set in the closure slabs, channelled the water onto the floor of the stoa.

The third pillar has a late Hellenistic inscription carved

on it, listing the penalties to be inflicted on anyone profaning the sanctity of the fountain.

The remains of the temple of Zeus and Athena Polias are at the highest point of the Philerimo hill. It is an amphiprostyle tetrastyle Doric temple of poros. The foundations for the cult statue are preserved at the north end of the cella.

Architectural members from the ancient temple were used in the construction of the three-aisled Early Christian basilica erected on the same site in the 5th or 6th c. AD, of which the baptistery is still preserved, in the area of the south aisle. The baptistery is in the shape of a cross, the arms of which have curved ends, and the interior is revetted with marble slabs. The north aisle of the basilica, which is precisely above the ancient temple, was repaired in the Byzantine period and converted into an aisleless church.

The tiny aisleless church of Ai-Yorgis Chostos, to the west of the ancient temple, apparently also belongs to the Byzantine period. In the 15th c. its walls were covered with paintings depicting the Passion and the Life of the Virgin Mary, as well as a series of Knights with their patron saints. Although they were basically western in style, these wall-paintings were influenced by the Byzantine painting tradition.

To the west of the square created to accommodate visitors to the site, the *katholikon* of a monastery complex dating from the 10th c. AD has been excavated. It is a three-aisled cross-in-square church with three apses and a dome supported on four columns.

The Byzantine remains include the ruins of the Byzantine fortification of Philerimo. At the eastern end of the flat summit of the hill an entire garrison complex has been restored, which was repaired and used during the period of the Knights of St. John.

The church built by the Knights, in the 14th c., originally consisted of two hexagonal chapels in the area of the aisleless Byzantine church. It was modified in the late 15th c., though retaining its distinctive double form, since the icon of the Panayia Philerimou was worshipped by both Orthodox and Catholic Christians.

During the period of Italian rule (1912-1945) a "Golgotha" was built: this was a series of shrines with relief scenes of the Passion, which leads from the square to the west edge of the plateau of the Philerimo hill.

- E. Αϊ-Γιώργης Χωστός **Church of Ai-Yorgis Chostos**
 Ζ. Δωρική κρήνη **Doric fountain**
 Η. Βυζαντινό φρούριο **Byzantine garrison complex**
 Θ-Θ. Βυζαντινές οχυρώσεις **Byzantine fortifications**
 Κ. Δρόμος του «Γολγοθά» **Road of "Golgotha"**